

prodajalnicah in enalih mestih še več. Vse takošne službe so moškim skoro prelahke; tudi se za nje premalo plačuje, ženska pa, kakor je znano, potrebuje k življenju mnogo menj nego moški, ker je z malim zadovoljna in ker zna bolje gospodariti. S plačo, pri kateri moški za silo izhaja, živel bi ženska celó dobro. Moški spol pa, izgubivši te majhne sluzbe, bi gmotno nič ne trpel, temveč taka preuredba hi mu v nekem oziru bila celó v vzpodbujanje in na korist.

Mladenči previdevši, da imajo ženske do majhnih služb predpravico, udajali bi se v resnejšo voljo najprej šolskemu poduku, pozneje pa višim študijam, da bi dosegli večje, boljše službe. Oni pa ki bi za uk ne imeli ne sposobnosti ne volje, izstopili bi iz šole o pravem času ter si izvolili kateri drugi stan.

In tako bi se obema spoloma na pravičen način pomagalo.

Naj se mi ne očita, da ženska nima dovolj samostojnosti, volje in kreposti, da bi upravljala javno službo! Dokazala sem že v prvem oddelku tega spisa, da ženska zaostaja za moškim samó, kar zadeva telesne moči, čeravno tudi ta ugovor ni po izkustvu in znanosti popolnoma utrjen. Vse druge duševne lastnosti pri moških kakor pri ženskah so sad odgoje, izobrazbe in razmer. v katerih dotični človek živi. Kakor pa je ženska sposobna za odgojiteljico in učiteljico, tako bi tudi bila za drug delokrog. Saj je znano, da je podučevati in odgojevati mladino eden najtežavnejših poslov, kateri je ravno ženskam najbolj primeren.

Osobito mi se vidi, da bi zdravilstvo bilo jako primeren ženski posel. Ženstvu in deci bi ženski zdravnik bil bolj primeren in bi vzbujal pri dotičnih bolnikih več zaupanja nego moški. Ko bi v vsakem okraju bila po ena zdravnica, moška praksa zavoljo tega ne bi mnogo trpela.

Znano je, kako so usmiljene sestre izvrstne čuvajke in postrežnice bolnikom; znale bi torej tudi biti izvrstne zdravnice. Z znanostjo bi se pri njih družila tudi sočutnost, potrpljivost in nežnost, lastnosti, ki so že same na sebi nekaj lek ubogemu bolniku.

Res je, da se je že veliko storilo v teku let in posebno v tem stoletju v popljšanje ženskega stanja, a mnogo še trebalo storiti in prenehati, predno ženske dosežejo vsaj polovico one samostojnosti in neodvisnosti, ki je moškim lastna. Pred petdesetimi letmi na pr. devojke niso imele niti podedovne pravice. Pozneje se jim je začel prepuščati postavni del: sedaj se deli premoženje med moške in ženske v enake delu. Prišlo se je vendar do spoznanja, da je ženska ravnopravni ud človeštva kakor moški, in da potrebuje živeža k življenju, a ne živi o samem zraku.

Židje imajo med svojimi molitvami odstavek, v katerem se Bogu zahvaljujejo, da se niso kot ženske narodili. Skoro da bi jim prav dajala. Biti ženska ni sreča, toda ne zató, ker bi ženska menda bila bedasta stvar, ampak ker jej je prisojena najtežavniša usoda. Že nje

porod se sprejemlje s kiselim obrazom; kedar se pa rodi dečko, tedaj je vsa hiša vesela. Ko deklica nekoliko odrase, vpraša se: Je-li lepa? Kdo se pa briga za fantovsko lepoto? — Pozneje ko je deklica postala devojka, nastaja še le najvažnejše vprašanje! Ima-li kaj dote? In ako jej razun lepote manjka še dote, gorje njej!

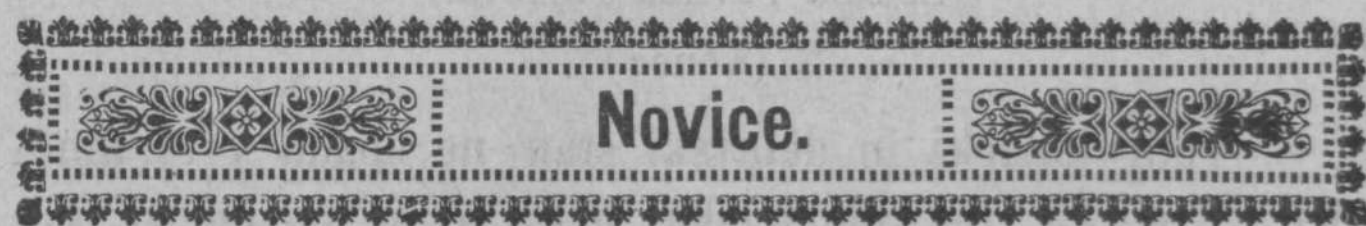
Ako se ženska omoži, je včasih preskrbljena, včasih pa tudi ne; a zató je podvržena drugim težavam. S tem, da je zavezala v zakon, izgubila je tudi svojo svobodo, in vsled zakonskih pogodb izgubi dostikrat tudi pravico do imetja. Kot mati ne sme po lastni prepričanosti voditi otroške odgoje, in ako oče in mati nista enega mnjenja pri sklepanju zakonov svojih otrok zadostuje očetova beseda. In ko bi zakon slučajno ne bil primeren, uboga mati mora gledati neizogibljivo nesrečo svojih otrok!

Udova, razven da se mora boriti s pičlo pokojnino, dobi postavnega varuha, ker se jej niti ne zaupa uravnavanje bodočnosti lastnih otrok!

Ženske torej imajo jako malo pravic, one uživajo malo zaupanja, njih usoda je z večine suženjska, in zakaj? Samó vsled krivega predsodka, da so one duševno slabotne in nerazvite.

Zakaj pa se z ženskami, kedar se proti postavam pregrešijo, ravno tako strogo postopa kakor z moškimi? zakaj se z ženskami v tem oziru ne ravna kakor z otroci? zakaj sodnija ne olajšuje njih kaznij, kakor pri mladolletnih?

Poglejmo žensko stanje na katerokoli stran, vedno nahajamo, da ženska trpi krivico. Res pomilovanja vredna stvar je ženska! Ali je upati, da se s tekom časa odpravi trnjev pot, po katerem morajo one hoditi? — Telesno trpljenje je ženskam neizogibljivo, a duševno ponižanje in tlačenje bi moralo izginiti v časih, v kakoršnih živimo, ko društvo in posameznik hrepenita in se trudita za napredek, svobodo in blagostanje. A utrditi blagostanje žen, hčerk, sester in žensk sploh bil bi po mojem mnenju najbjažji in najlepši napredek, ktere ga bi mogel svet nčakati. Zanimarjenje ženskega blagostanja človeštvu samó maščuje.

Novice.

Deželni zbor kranjski.

I. seja dne 28. decembra 1897. Zasedanje dež zbora se je začelo s slovesno sv. mašo, katero je v stolni cirkvi daroval posl. kanonik Kalan.

Sejo je otvoril dež. glavar Detela z ogovorom, v katerem je pozdravil poslance in dež. predsednika, čestitajoč mu na imenovanju tajnim svetnikom, ter izrekel upanje, da bodo razprave mirne in stvarne. Poslancem veleposestva je rekel, da so doslej redno podpirali delovanje dež zbora in dokazali, da more tudi manjšina uspešno delovati, potem pa povdarjal da je le od brezpogojnega priznavanja enakovrednosti vseh narodov mogoče parlamentarno delovanje. Notranjepolitični položaj

Avstrije je opasen, a vse narode tolaži, to, da presvetli cesar tudi to vprašanje ugodno reši. V znak neomahljive zvestobe pozval je glavar poslance, naj zakličejo cesarju trikrat Slava in Hoch, kateremu pozivu se je zbornica navdušeno odzvala. Dež. glavar se je dalje spominjal umrlih članov dež. zbora, posl. Janka Kersnika in posl. Mateja Lavrenčiča, in naprosil zbornico naj dovoli, da se nje izraz sožalja zapiše v zapisnik čemur je zbornica pritrdila.

Končno je dež. glavar naznanil, da je dež. poslanec Leon grof Auersperg odpovedal mandata in da je bil na mestu njega izvoljen baron Friderik Rechbach.

Deželni predsednik baron Hein je pozdravil poslance, naznanil, da je imenovan dež. glavarja namestnikom posl. baron Lichtenberg in da predloži vlada v kratkem načrt zakona, glede oprostitve osebnega dohodarskega davka vseh deželnih in obč. doklad, ter se končno zahvalil za izrečeno čestitanje, zagotavljajoč, da bo vlada z zanimanjem sledila delovanja dež. zbora in bi prizadevala, sodelovati pri tem v obče dobro dežele kranjske. Posl. Lichtenberg je izrekel zahvalo za imenovanje glavarjevim namestnikom in prosil zbornico, naj bi ga blagohotno podpirala. Novo izvoljena poslanca Klein in baron Rechbach sta potem storila obljubo, posl. Božič je opravičil svojo odsutnost. Na predlog posl. Murnika je zbornica per acclamationem izvolila rediteljema poslanca grofa Barbotu in Lenarčiča, verifikatorjema pa poslance dr. Schafferja in dr. Žitnika. dalje na predlog posl. Murnika sklenila, da se ne voli poseben verifikacijski odsek, ker proti izvršenim dopolnilnim volitvam ni nobenega ugovora in končno na predlog posl. Murnika sklenila, da se voli poseben odsek 9 članov kateremu se odkaže v poročanje predlog glede premembe volilnega reda. Zbornica je potem volila člane raznih odsekov in so bili izvoljeni v finančni odsek poslanci: Grasselli, Kalan, Langer, Luckman, dr. Majaron, Murnik, dr. Papež, (načelnik), Povše, dr. Schaffer (nač. namestnik), Schwegel, Višnikar, dr. Žitnik; v upravni odsek poslanci: Barbo, Božič, Globočnik, Jelovšek, Lenarčič, baron Lichtenberg (načelnik), Modic, Pakiž, Povše, baron Rechbach, dr. Tavčar (nač. namestnik), baron Wurzbach; v odsek za letno poročilo poslance: grof Auersperg (nač. namestnik), Grasselli (načelnik), Kajdiž, Klein, Košak, pl. Lenkh, Loy, Perdan, Schwegel; v odsek za volilno reformo poslanci: Barbo, Grasselli (načelnik), Kalan, dr. Majaron, Pfeifer, dr. Schaffer (nač. namestnik), baron Schwegel, dr. Tavčar, dr. Žitnik.

Dež. glavar Detela je naznanil, da je posl. Kalan odklonil izvolitev v finančni odsek in je odredil novo volitev pri kateri je bil izvoljen posl. Hribar. Posl. Murnik je potem poročal o budgetnem provizoriju in je nujno predlagal:

V pokritje primankljejev pri deželnem in normalnošolskem zakladu naj se pobirajo od 1. januarja do konca aprila 1898 sledeče priklade:

A. Za deželni zaklad:

1. 40% priklado na užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa;

2. samostojne naklade:

a) od porabe likerjev in oslajenih opojnih pijač brez razločka na stopinje alkoholovine po 15 gld. od vsakega hektolitra;

b) od porabe vseh drugih žganih opojnih pijač po stopinjah 100delnega alkoholometra po 30 kr. od vsake hektolitrske stopinje;

c) od vsakega hektolitraz porabljenega piva brez razločka na stopinje alkoholovine po vsi deželi po 1 gld. pod določenimi pobiralnimi načini;

3. 30%no doklado na polni predpis vseh neposrednih davkov izvzemši personalni dohodninski davek.

B. Za normalnošolski zaklad:

10% doklado na polni predpis vseh neposrednih davkov izvzemši personalni dohodninski davek.

Zbornica je predlog soglasno odobrila. Posl. Murnik je potem poročal o dopolnilni volitvi v trgovinsko zbornico in v vipavsko-idrijskem okraju in je predlagal, naj se izvolitev poslancev Kleina in Božiča odobri. — Sprejeto. Došle predloge in peticije so se odkazale pristojnim odsekom. Koncem seje so dr. Majaron in tovariši interpelirali dež. predsednika, zakaj še ni izdal slovenski prevod novega civilnopravnega reda, na kar je dež. predsednik baron Hein odgovoril, da bode takoj posredoval v smislu stavljenе interpelacije, da pa ne ve, bode li slovenski prevot možno pravočasno izdati. Potem je dež. glavar zaključil sejo, želeš poslancem veselo novo leto.

— Osebnе vesti Zač. okrajni komisar Karol Ekel in deželnovladni koncipist Ivan Kresse sta imenovana def. okrajuima komisarjema, deželnovladni koncipist Karol grof Küni gl. zač. okr. komisarjem, zač. deželna vladna koncipista Silvester Domicelj in dr. Anton Pilshofer def. deželnovladnima koncipistoma, deželnovladna konceptna praktikanta dr. Maks Schescharg in dr. Ernst Stadler pl. Wolfersgrim zač. deželnovladnima koncipistoma, finančna koncipista Franc Gerstenmajer in Karol Bihlmaier sta imenovana provizoričnima davč. nadzornikoma in davkar Viktor Grabner davčnim nadzornikom za Kranjsko. — Pravni praktikant pri dež. sodišču ljubljanskem Erich Mühleisen je imenovan avskultantom. — Notar v Gornjem gradu Anton Svetina je imenovan notarjem v Pliberku. — Kuratorjem čipkarske šole v Bolcu in Čepovanu je imenovalo ministerstvo Ivana Vogelnika, c. kr. učitelja v Idriji. Doslej je bil že kurator čipkarskih šol v Idriji in Dol-Otlica. — P. Bernard Vovk, vpok. gimnazijski profesor, obhajal te dni svojo zlato mašo. Preblagemu zlatomašniku na mnoga leta! — Dr. Fr. Majciger, sin mariborskega profesorja in pisatelja g. Ivana Majcigerja, je imenovan sekundarijem v dež. bolnici v Mariboru.

— Za družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so poslali od 25. novembra do 20. decembra: Č. g. Ivan Murovec, dekan v Cerknem iz nabiralnika v župnišču 2 gld. 40 kr. — Pri g. Sršnu v Ljutomeru se je nabrala na odhednici g. Žargaja svota 6 gld. 25 kr., katero je poslal g. dr. A. Mihalič. — Brezniški Mohorjani po č. g. župniku T. Potočniku 2 gld. 50 kr. — Po č. g. K. Miklavčiču v Višnji Gori 2 gld. 10 kr., nabrane v veseli družbi „pri Kralju“. — Mohorjani na Selih pri Kamniku 2 gld. — G. Kristijan Hodnik v Il. Bistrici svoto 9 gld. 30 kr., nabrano ob odkritju slike čitalniškega dobrotnika J. Tomšiča. — Izvenakademikna podružnica v Gradcu po g. Fr. Hrašovcu 20 gld. — Č. g. Avgust Skočir, kurat v Gradcu 5 gld. za mesec december. — Mohorjani v Jarenini po č. g. F. Gomilšek 5 gld. 10 kr. — Podružnica na Premu od g. V. Repivca 1 gld. — Iz nabiralnika „pri Petru“ v Slov. Bistrici po č. g. M. Medvedu 1 gld. 50 kr. — Moška podružnica v Ajdovščini 45 gld. — Nekateri Mohorjani po č. g. dr. Iv. Svetini 2 gld. — Č. g. Ivan Sakser, župnik v Hotedršici 2 gld. — Podružnica v Medgorjah po g. tajniku Ebnerju 20 gld. — Senska podružnica v Gorici po g. Am. Drufovki 50 gld. letnine. — Podružnica v Poljanah nad Škofjo Loko po č. g. župniku J. Ramovšu 25 gld. — Č. g. Ivan Trpin, beneficijant v Šmartinu pri Litiji 1 gld. 80 kr. iz nabiralnika. — Podružnica v Škofji Loki 59 gld. 50 kr. — Milosrčnim Slovincem se priporoča naša jako potrebna družba za kak božični dar. Nebeško dete Jezušček naj obilno blagoslovi vse dobrotnike slovenske mladine.

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— Klub narodne stranke v dež. zboru kranjskem je izvolil svojim načelnikom posl. dr. Tavčarja, po načelnikom pa ces. svet Murnika.

— **Politično in gospodarsko društvo za Notranjsko** je dne 21. t. m. priredilo shod v Postojni, na katerem sta poročala drž. poslanec dr. Ferjančič in dež. poslanec Lenarčič v svojem delevanju v državnem oziroma v dež. zboru. Posl. dr. Ferjančič je govoril tudi o spravi mej narodnima strankama na Kranjskem in rekel, da ni dovolj, če se doseže samo porazumljenje mej poslanci v dež. zboru, ampak je treba, da se doseže tudi mej pristaši. Tudi nam se zdi, da je to treba, kajti le če se doseže porazumljenje tudi zunaj dež. zbora, če sprava ne bo omejena samo na poslance, potem je upati, da se uresniči, kar želimo vsi in kar je v korist naroda res potrebno, da se doseže prava in trajna zveza.

— **Slavnostna otvoritev mestne elektrarne ljubljanske** se vrši dne 1. januarja 1898 ob 11. dopoludne v centrali v Slomškovih ulicah. — Popoludne ob dveh isti dan je tem povodom slavnostni obed v veliki dvorani „Narodnega doma“.

— **Osuševanja ljubljanskega barja.** „Slovenec“ javlja, da je vlada že pričela reševati zadevo glede osušenja ljubljanskega barja in da je poljedelsko ministerstvo uradne odloke glede vodopravnih razprav že odposlalo deželni vladi v Ljubljani.

— **Slovenski napisi v Ljubljani.** Prihodnjo pomlad dobi Ljubljana za vse ulice, ceste in trge kakor tudi hiše nove table s slovensko-nemškimi napisi.

— **Novo gimnazijsko poslopje v Ljubljani.** C. kr. naučno ministersvo potrdilo je natančni načrt za poslopje nove višje gimnazije v Ljubljani, za katro bodo skupni stroški znašali 202.000 goldinarjev, od te svote znašajo stroški za notranjo opravo 20.000 goldinarjev. Z zidanjem poslopja, ki bode stalo poleg „Narodnega doma“, pričeli bodo prihodnjo pomlad, dovršeno pa bode l. 1899. Poslopje bode imelo nezanim in dvoje nadstropij in bode imelo na pročelni strani 15 oken.

— **Dopolnilna deželnozborska volitev.** Pri dopolnilni deželnozborski volitvi iz kurije veleposestva dne 28. dec. je bil izvoljen g. Friderik baron Rechbach.

— **Umrl** je na sveti dan zvečer v Kranju upokojeni žrpnik Tomaš Šlibar. Rojen dne 18. dec. 1822 l. v Kovorju, posvečen 1849 služboval je kot duhovni pomočnik v Knežaku, na Blokah, v Šmartnem pod Šmarno Goro, v Št. Jurju pri Kranju in slednjič kot župnik v Dupleh do 1893 l.; bolehen je preživel zadnja leta v Kranju, kjer ga je poklical Gospod k sebi po mučni bolezni, večkrat previdenega s sv. sakramenti.

— **Sodne razmere v Gorici.** „Soča“ piše: Sodni avskulant v Gorici g. Henrik Lašič je premešen v Buzet. Sedaj imamo pri okrožnem sodišču goriškem le jednega avskulanta, katrri zna slovenski, odnosno hrvatski. Pri okrajnem sodišču pa je tudi le jeden avskulant, kateri zna slovenski — sodnikov pa niti jeden ne zna dovolj slovenski. (In vender je to sodišče za Slovence!) Slovenske uloge ležijo mesece nerešene in ako jih rešijo, tedaj jih morajo rešiti sodniki pri okrožnem sodišču. Radovedni smo kako bode po novem letu, ko se bodo morale voditi razprave v onem jeziku, v katerem se slušijo stranke? —

— **Kaj vse se sme v Gorici?** — „Sentinella“ od sobote je zopet govorila o petju pri sv. Antonu. In kako?!

— Tem ljudem ni nič za dejstvo, da se je pelo slovenski pri zornicah, kar se spominjajo najstarejši ljudje, ampak hočejo, da „pravica naj se umakne sili“. „Sentinella“ se norčuje, da se je reč prepozna končala zakonitim potom, in modruje; Ako kdo dobi zaušnico, pa jo mirno vtakne v žep ter gre potem tožit, tak človek je „un vigliacco“. Žaljenje je treba takoj osvetiti (l' offesa deve essere sentita e vendicata prontamente). Kratek posnetek obširnejšega sestavka je tale: Čitatelji „Senti-

nelle“ se hujskajo, naj nastopajo s silo proti slovenskemu petju v cerkvi sv. Antona, češ: sili se bodo morali udati. Skratka: laško ljudstvo se hujska k samosilstvu in k nezakonitostim. Ali le pogledajte to slavno c. kr. državno pravdnštvo, kako se obnaša proti „Sentinelli“. Dočim dobiva v vsaki nočevi naši vestici že razna „hujskanja“ po §§ 300 — 305 itd., pušča lahonskim listom, da tako infamno ščuvajo proti Slovincem. (Gospod drž. pravdnik, zaplenite tudi te vrstice! §. 300 vam je pač na službo!) „Sentinellino“ hujskanje je imelo tudi nekaj vspeha! Nekaj laških babnic je uprizorilo v nedeljo cel škandal proti slovenskim pevkam! — Najbolj si je odlikovala žena nekega agenta Ferrinija. Ta agent služi največ okoli Slovencev!

— **Slovenščina ni deželni jezik v Gorici.** Neki dopisnik iz Gorice v dunajskem „Salon-Blatt“ je sodil nekam še dovolj stvarno o razmerah v Gorici. To je razsrdilo „Sentinello“. Kaj vse blebete v svoji lahonski nervoznosti, ne bomo omenjali; dovolj bodi, ako povemo, kaj pravi o Slovincih. Trdi namreč velemodro, da slovenščina tu ni „lingua del paese“, kakor ni n. pr. nemška v Milanu ali v Rimu, dasi živi ondi mnogo Nemcev. — Primerjati Slovence v Gorici z Nemci v Milanu, — to morejo le otročaji okoli „Sentinelle“. Da je tu velik razloček, o tem že še dokažemo z dejstvi v prihodnjih 10 letih! — Čitatelji „Sentinelle“ morajo sami več govoriti slovenski nego laški, ako hočejo živeti! Altro che „non è lingua del paese“!

— **Pri štajerskem deželnem namestništvu** zgodile so se nekatere premembe. Graški namestniški svetnik g. dr. Evgen Netoliczka imenovan je dvornim svetnikom pri štajerskem namestništvu. V kolikor nam je poslovanje tega gospoda znano iz dobe, ko je bil okrajni glavar v Celji, privoščimo mu povsem to važno povišanje.

— **Železnica iz Velenja v Dravograd** na Spodnjem Štajerskem se je pričela graditi dne 28. m. m. Dovoljenje za gradnjo omenjene proge ima D. Laap, rudniški podjetnik v Škalah pri Velenju.

— **Koroški deželni šolski svet** ugrel se je zadnji čas za ustanovo meščanske šole v Velikovecu ter je že priporočil ustanovo deželnemu odboru. Koroške že ima po našem mnenju dovolj meščanskih šol, a to za dečke kakor za deklice. Pred nego potreba take šole v Velikovecu, je menda dotične oblasti naklep, s tem nekak slovensk značaj tega ednega mesta na Koroškem oslabiti.

— **Skrivnosten umor.** Na poliškem vrhu pri Jaremini v mariborskem okraju stanoval je posestnik F. Frilnc sam e svojo ženo v svoji hiši, ne daleč od hiše pa prebiva njegov zet. Pred nekaj dnevi našli so ljudje Ferlinca in njegovo ženo grozno razmešarjena v njihovi hiši in dognalo se je, da sta morala biti vsaj tri dni prej umorjeni. Kdo je morilec in kaj je vzrok umoru še ni znano. Čudno je to, da zet Frilnčev ni nič vedel o storjenem zločinu, da si je navadno on krmil Frilnčevo živino in prihajal vsak dan v tasovo hišo.

— **Pazite na otroke!** V Trstu zgodila sta se vsled nepaznosti starišev dva žalostna slučaja. Dne 8 t. m. padel je iz prvega nadstropja neke hiše 4letni Humbert Vegile, a takoj drugi dan iz neke druge hiše 3letni Karol Zajc, sin nekega kovača. Prvi si je zlomil nogo ter se sploh nevarno pobil, drugi pa je dobil močna notranja poškodovanja. Oba sta v bolnici.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 15. dec. 1897. Pšenica gld. 12.25 kr. rž gld. 9.40 kr., ječmen gld. 7.— kr., oves gld. 7.— kr. ajda gld. 9.— kr., proso gld. 7.— kr., turšica gld. 6.50 kr., leča gld. 13.— kr., grah gld. 14.— kr., fižol gld. 9.— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)